

T A R İ H
VESİKALARI

Sayı: 4

Birincikânun 1941

Cilt: I

MAHMUD II. DEVRİNDE HALEP İSYANI

1813 — 1819

Mahmud II. nin saltanatı Osmanlı imparatorluğunun gerek iç ve gerek dış bakımından en dikkate değer karışık devirlerinden biri olduğu malûmdur. Bu devirde vilâyetlerin hemen ekserisinde muhtelif sebeplerden dolayı ayaklanmalar, itaatsizlikler ve isyanlar vuku bulmuş ve hükûmet bunların tenkili için pek büyük gayretler sarfetmek mecburiyetinde kalmıştır. Bu meyanda Halep Vilâyeti dahilinde de bir takım karışıklıkların vukua geldiği ve devletçe buna karşı bazı tedbirler alındığı görülüyor.

1228 (1813) senesinde Halepte zuhur eden isyan ehemmiyet kespemmiş, ahali vali Ragıp Paşa üzerine hücum ederek ric'ate mecbur bıraktığından mezkûr vilâyete tayin olunan Cebbar zade Celâleddin Paşa asileri mağlup edip şehre girmiş, sükûneti iade ile şakilerin bazılarını idam ettirmişti. Maamafih isyan hareketi bununla nihayet bulmamış, muhtelif vilâyetlere dağılan bir takım eşkiya devleti işgal etmekte devam etmiş, hükûmet bunları tenkil için muhtelif vilâyetler valilerini memur eylemişti. Bilhassa Celâleddin Paşa bunlarla uzun müddet uğraşmıştı. 1232 (1816) senesinde Halep Valisi bulunan Ahmed Paşa zamanında dahi şekavette bulunanlarla mücadele sürüp gitmiş ve paşa tarafından istisal edilenlerin kafaları İstanbula gönderilmişti.

1233 (1817) de Halep'te vali olan Hürşit Ahmed Paşa da isyanla alâkadar bulunanların tedibinde hizmet etmiş ve memleketin emniyet ve asayişini temine çalışmıştır.

Şani zade [1] ve Cevdet tarihlerinde [2] az çok izah edilen Halep isyanı hakkında Başvekâlet arşivinde, bir takım vesikalar elde edildiğinden mezkûr isyanın iç yüzünü bir az daha ten vir etmek ümidiyle bunların neşrini muvafık görüyoruz.

Cemal TUKİN

I.

Halep kadısının eşkiya ile elbirliği ettiğine dair vesikadır [3].

Şevketlû kerametlû mehabetlû kudretlû velinimetim efendim.

Halep valisi Celâl Paşa [4] kulları tarafından bu defa vürud eden tahri-
rat mealinde müşarünileyh eyalet-i Halepte dahilen ve haricen eşkiya züm-
resinin tathiriyle hüsn-i nizamına ber muktaza-yı irade-i seniyye memur olmak
mülâbesesiyle bir senedenberi tathir-i eşkiyaya usul-i hakîmane ile bezl-i
miknet etmekte olduğundan husus-ı mezkûrda kadı ve vücuh-ı ahalinin
kenduye muvafakatleri lâzime-i maslahattan iken Halep kadısı Mehmet Emin

[1] C. II, s. 256

[2] C. XI, s.35

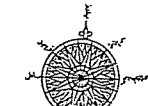
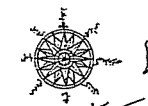
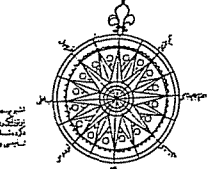
[3] Halep ihtilâline dair Hatt-ı Humayun No. 1

Sandık numarası : 231

Dolap > : 8

[4] Çapan oğlu Celâleddin Paşa.

اسطوخودوس شمال بحر محیط شمال واربعه و سواد شمره مالک خلدایه و رابعه
الظیم توران و دشت کور و نیر و اور و سیب خلدای و ناردون و کابل و وردگان و طرک و طاق
و در طول درازای و سائر نجه مایه نیک گسارند

در زمان حضرت زین العابدین علی بن ابی طالب علیه السلام در روزی از اهل بیت خود پرسیدند که ای پسر من این سرزمین را چه نام می‌کنند
فرمود: این سرزمین را عجم می‌گویند و عجم از عجم است و عجم از عجم است و عجم از عجم است
... (The text continues with geographical details and historical context in Persian script, covering the entire width of the map's bottom section.)

Efendi tabiat-i maslahata münafi etvar-ı gayr-i lâyika ve şan-ı vezarete muhil halât ve kelimat-ı nasezaya ibtidar ile re'y u iradesine bilvücuha mugayeret ve eşkiya firarilerine medar-ı fırsat-ı duhul olacak suretlere celb-i menafi da-iyesiyle rıfk u mülayemet göstermiş olduğundan müşarünileyh bunlara dair biddefaat nush u pend etmiş ise de kârgîr olmamak hasebiyle oldukça nizamına girmiş memleketi yeniden fitne ve fesat hudusiyle ihtilâlden vikayeten mumaileyhin otuz kırk gün müddet-i malûmesi tekmiline kadar naibi ile idare olunmak üzere kendisini mahkemeden muhteremen bir konağa kaldırmış idüğünü inha ve azl ü terbiyesi hususunu iltimas ve istid'a etmiş ve kadi-i mumaileyhin Sivas valisi Pehlivan Paşa [1] kullariyle muarefesi olması mülâbesesiyle suret-i keyfiyeti müşarünileyhe yazıp taraf-ı çakeriye olarak mektubu müşarünileyh Pehlivan Paşa kullarının bir kıt'a şukkasiyle muahharen varit olmuş olduğundan cümlesi manzur-ı maali mevfur-ı şahaneleri buyurulmak için arz ve takdim kılınmağın bu bâbda ne veçhile irade-i hayriyet ifade-i şehriyarileri sunuh u sudur eder ise emr u ferman şevketlû kerametlû mahabetlû kudretlû velinimetim efendim padişahım hazretlerindedir. [1813-1819]

Benim vezirim

Kadi-i mumaileyh hadid-ül-lisan bir adam olmakla bu makule şeyler kenduden memuldûr. Bu takriri Efendi-i daimize göndersin Mumaileyhin Tosyaya nefy ü iclâsını işaret eylesün. Heman farmanı yazdırıp bir cesurca mubaşir ile irsal eyliyesin, alıp Tosyaya göfürsün.

II

Halep eşkiyasından birinin kellesinin gönderildiğine ve Halep kadısının azline dair vesika [2]

Şevketlû kerametlû mahabetlû kudretli velinimetim efendim

Halep valisi vezir Mehmet Ragıp Paşa [3] kulları tarafından tahrirat gelip mealinde bugattan Mir Genç nam kimesnenin ser-i maktuunu irsal eylediğini ve Halepte filcümle ihtilâl vuku bulmuş ve suhuletle def' u teskin olunmuş idüğünü yazmış ve Halep kadısı efendinin su-i halini beyan ile azlini iltimas eylemiş ve olbâpda mahzar dahi göndermiş olmağla

[1] Pehlivan İbrahim paşa ; Baba paşa lakabıyla de ma'ruftur.

[2] Halep ihtilâline dair Hatt-ı Hümayun No. 2

Sandık numarası 231

Dolap 8

[3] Şahlı Ragıp Mehmed Paşadır.

tahrirat-ı varide hak-i pay-ı humayunlarına arz ve takdim olunup ser-i maktu-ı mezkûr dahi Bab-ı humayunları pişgâhında nihade-i cay-i ibret kılınacağı ve Halep kadısı mumaileyhe dair gelen tahrirat semahatlı Şeyhülislâm Efendi dailerine gönderilmiş ve irade-i seniyye ne veçhile sünuh eder ise iktizasını icra edeceğini ifade etmiş olduğu muhat-i ilm-i âlileri buyuruldukta emr ü ferman şevketlü kerametlü mehabetlü kudretlü velinimetim efendim padişahım hazretlerindir. [1813 - 1819]

Hatt-ı Hümayun:

Eşkiyanın fürceyâb olması vüzeranın kesr-i kuvvet ve liyakatinden ve ahkâm-ı şer'iyyenin adem-i icrasındandır. Müşarünileyhin hizmetinden hazzyledim. Kenduyi Hâlebe tecrübe için memur eyledim. İmdi müşarünileyhin nüfuzuna takviyet verecek surette ekîd-ül-mazmun emr-i şerifim isdâr ve isaline mubaderet olunup Rişvanzade Abdurrahman Paşaya dahi istimalet ve Adana tevcih olunan Mustafa Paşa gelmiş ise tarafıma ifade edesin. Vesaya-yı lâzime telkin olunsun. Maslahatı etraflı tutmalıdır. Elhasıl mücerreb olan vüzeranın nüfuzuna takviyet verilmelidir.

III

Halebe memuriyetle gitmiş olan İbrahim Reşit Ağanın takririnin padişaha sunulduğuna dair [1]

Şevketlü kerametlü mehabetlü kudretlü velinimetim efendim

Dergâh-ı Âli kapıcıbaşlarından memuriyetle Halebe gidip bu def'a avdet eden İbrahim Reşit Ağa kullarından olhavalinin keyfiyet ve ahvali istiknah ve istifsar olundukta tahsil-i vukuf eylediği mevad ve ahvali bent bent bir kıt'a takriiriyle ifade ve beyan etmiş olmağla takrir-i mezkûr manzur-ı mekârim mevfur-ı şahaneleri buyurulmak için maruz-ı huzur-ı mü-lûkâneleri kılıldığı muhat-ı ilm-i âlileri buyuruldukta emr ü ferman şevketlü kerametlü mehabetlü kudretlü velinimetim efendim padişahım hazretlerindir. [1813 - 1819]

Hatt-ı Hümayun:

Bunların cümlesi habistir. İdamlarında vebal yoktur. Zira muzırr-ı ibattırlar. Hamut Paşa ve geçen gün yazdığım Meran Paşanın idamı ibadullâha enfa'dır. Hemen emirlerini isdâr edip gönderesin ve sair

[1] Halep ihtilâline dair Hatt-ı Hümayun No. 3

Sandık numarası: 231

Dolap numarası: 8

muhalifinin dahi def' u izalesi tedbiri Ragıp Paşaya havale birle emrini gönderesin. Bu makule maslahat durdukça teaffün eder. Bunların ef'ali şer'a beyan olunsa idamlarına fetva verilir ve Ragıp Paşanın takviyesi ne ise ilâm olunsun

Hatt-ı Hümayun :

Kaymakam Paşa

Bundan mukaddem Şam valisi Süleyman Paşaya memuriyet-i âhar ile bu taraftan çıkıp oltarafta vardıkta şifahen ifade birle istimzac olunacak husus için bir adam gönderilmesi tasvip olunmuş ve olvechile tarajına takrir olunmuş olmakla Edîbî mahlasında biri mezkûr idi. İşte ol adamı memur edip lâzımgelen vesaya-yı lâyikayı telkin ve Şama memur olacak ve Der-i Aliyemden gideceği dahi işrab olunmak lâzım ise tefhim ve irsal eyliyesin

Sadr-ı sabıkın hariminden memulden dun eşyası çıkamakla taharri ve tahkik olunması lâzımgelmekle Seyyit Mehmet Efendiği memur edesin. Bir habbesi zayi olmıyarak zâhire ihrac olunması matlûbumdur ve bu Bostancıbaşı yerinde olan sarrafları istintak için Efendi-i mumaileyhi ana dahi memur edesin

IV

Vüzeranın daire halkına hâkim olması lüzumuna dair vesika [1]

Şevketlû kerametlû mehabetlû kudretlû velinimetim efendim

Bermutat geçende aktolunan Meclis-i Şûrada Diyaribekir ve Halepte vuku bulan ihtilâlin keyfiyetine dair cereyan eden ebhas ve müzakerat esnasında işbu Diyaribekir ve Halep ahalileri her ne kadar laîf ve şekavet ile me'lûf iseler de valilerinin dairelerinde bulunan kethüda ve divan kâtibi misillilerin bazan fukara ve berayaya kendilerinin haberi olmaksızın vaki olan cevri taaddileri dahi ahalinin bu veçhile rûgerdan olup tuğyan-ı telâkkilerine badi olduğu aşikâr ve ötedenberu mücerrep olan bu misillü fesadat yalnız eshab-ı şeka habasetiyle suretnüma olmayıp bu makule daire mütehayyizlerinin dirazî-i dest-i cevri ezalarından neş'et eylediği nümudar olduğundan eğerçi vüzerâ ve mutasarrıfının zîr-i idarelerinde olan mahallerin kâffe-i umur ve mesalihinin aleddevam binnefs ru'yeti emri düşvar ise de daireleri mütehayyizlerinin dahi ru'yet edecekleri

[1] Halep ihtilâline dair Hatt-ı Hümayun No. 5

Sandık no. 231

Dolap no. 8

umur-ı cüz'iyede harekâtını usul-i raiyyetperveriye tevfiik eylemek üzere badezin kendileri her birinin etvar ü harekâtlarına nezaret ve ihtimam ve fukara-yı raiyyetin aşayiş ve istirahatleri istihsaliyle taraf-ı eşref-i şahaneye deavat-ı hayriyye isticlâbına ikdam eylemeleri için tenbih ve tehdidi havi hitta-i Anadolu ve Rumelide vaki vüzerâ-yı izam ve mîrimiran-ı kiram kullarına başka başka taraf-ı çakeriden münasibi vechile mekâtib-i müessire neşr ü irsali beynelhuzzar tezekkür ve istisvap olunmuş ve olveçhile yazılacak mekâtibin bir kıt'a müsveddesi kaleme aldırılıp manzur-ı maalimevfur-ı mülûkâneleri buyurulmak için arz u takdim kılınmış olmakla müsvedde-i mezkûrenin sebk ü ibaresi ve olveçhile neşr ve irsalleri muvafık-ı irade-i seniyye-i şahaneleri buyurulur ise emr ü ferman şevketlû kerametlû mehabetlû kudretlû velinimetim efendim padişahım hazretlerindir.

[1813-1819]

Benim vezirim

Vüzerâ ve mîrmirana yazılacak mektubun ibaresi yolundadır. Bu vechile yazıp cümlesine irsal eyliyesin

V

Halep Valisi Hurşit Paşaya dair vesika [1]

Şevketlû kerametlû mehabetlû kudretlû velinimetim efendim

Halep valisi Hurşit Paşa[2] kullarının Halepte vukubulan ihtilâlin bazı keyfiyyatından ve bimennihitaalâ erbab-ı şekavetin kâhr u tedmirleri müyes-ser olarak netice pezîr-i hüsn-i hitam olması me'mul idüğünden bahisle kendisinin istiklâl-i memuriyeti ve ledeliktiza ibraz ve infaz olunmak üzere yedi sekiz kıt'a isim mahalleri açık nefy u idam evamiri isdâr ve tisyar olunması ve mukaddemce ilhak-ı mansıbı istid'asında sunuh eden va'd-i âlinin bu aralıkta incazı hususlarına müsaadat-ı seniyye erzan buyurulmasını mutazammın varit olup surh işaretiyle merfu-ı atabe-i ulya-yı mülûkâneleri kılınan kaimesi balâsına müşarünileyhin inha eylediği ismi açık evamirin gönderilmesi varakanın Halebe ilhakı maslahatını ve vakt u hale münasip olup olmadığını ve Diyaribekirin hemen şimdi tebdili münasip midir, yoksa biraz tevkifi iktiza eder mi? Etrafiyle meclis-i şûrada müzakere olunup kararı arz oluna deyu Hatt-ı Humayun-ı şahaneleri şeref-sudûr buyurulmuş olmakla mucbince geçen isneyn günü bermutat akd

[1] Halep ihtilâline dair Hatt-ı Humayun No. 6

Sandık numarası : 231

Dolap » : 8

[2] Mahmud II. devri sadriazamlarından

olunan encümen-i şûrada kaime-i mezkûre ve balâsına şerefsudur olan Hatt-ı şerif-i şevketredif-i mülûkâneleri kıraat ve müzakeresine mubaderet olundukta hod beyan olunduğu veçhile mukaddema müşarünileyhin bazı esbab-ı zaruriyye beyaniyle Maraş ve Rıkka eyaletlerinden birinin idare-i dairesine medar olmak üzere Halebe ilhakan kenduye ihsan buyurulmasını müsted'i vürut eden tahriratının hakipay-i hümayun-ı şahaneye takdiminde Rıkka eyaleti Diyaribekirden tefrik olunduğu surette yalnız Diyaribekir bir valiyi idare edemeyip daima sızıltı eksik olmaz; alehusus Diyaribekirde zuhur eden gaile takribiyle hiç caiz olmadığı malûm, keza-lik Maraş valisi dahi İran tarafından zuhur eden kıyl u kal mülâbesesiyle Musula azimete memur olduğundan şimdilik uyamaz. Şu gaile berteraf olunca Hurşit Paşa sabır ve gayret eylesin. Gaile avn-i Barîyle bertaraf oldukta Hüseyin Paşaya âhar mansıp verilip Maraş Halebe ilhakan olvakit Hurşit Paşaya tevcih olunabilir. Bu veçhile berveçh-i tafsil cevap tahrir olunsun deyu başka ve muahharên mecalis-i şûranın birinde Sivas eyaletinin Behram Paşa ve yalnız Diyaribekir eyaletinin Lütfullâh Paşaya tevcihiyle eyalet-i Rıkkânın müşarünileyh Reşid Paşaya ilhak olunması sureti tezekkür olunarak suret-i hal hakipay-ı Hümayunu mülûkâneye ledelarz Diyaribekir maddesi hüsn-i hitam buldukta Lütfullâh Paşaya tevcih ve Rıkka dahi Halebe ilhak kılınması olvakit iktızasına göre tanzim olunur deyu başka şerefsudur buyurulan hutut-ı hümayun-ı şahanede emr ü ferman buyurulmuş ve mukaddem sudur eden irade-i seniyye keyfiyeti bervechi tafsil müşarünileyh Hurşit Paşaya yazılmış olmakla mahza kuvve-i tali-ı ferhunde metâli'-i cihanban-î berekâiyle bundan akdem İran tarafından tekevün eden kıyl ü kal mündefi olduğundan Diyaribekir galesinin dahi bu def'a bertaraf olduğunu vesile ederek müşarünileyh Hurşit Paşa sebkât eden va'd-i âlinin incazı mevsimi olduğunu iş'ar ve beyan etmiş olup ancak usûlü vakt u maslahata nazaran Rıkkânın Halebe ilhaki ve Diyaribekirin şimdiden tebdilî münasip olup olmadığı ve isdârı inha olunan eya-
mirin verilip verilmemesi suretleri huzzardan ledessual bazı kulları tarafından yalnız Diyaribekir eyaleti bir veziri idare edememek cihetiyle Rıkka eyaleti bundan akdem müşarünileyh Behram Paşaya [1] lieclil'iane ilhakan tevcih olunup müşarünileyh Hurşit Paşanın dahi Halep galesi takribiyle bu aralık is'af-ı iltimas ve istikmal-i nüfuz ve iktidarı icab-ı maslahattan görünür ise de Behram Paşanın hemen şimdi Diyaribekirden azli mahzurdan salim görünmediği ve bu veçhile azli münasip görülmediği takdirde Diyaribekir maddesinin indifai hususunda ibraz eylediği hüsn-i hizmete mukabil Rıkka'nın uhdesinden fekki dahi gayr-i caiz idüğü derkâr

[1] Müteaddit valiliklerde bulunan Behram Mehmed Paşa.

ise de müşarünileyh Hürşit Paşa elhaletü hazihi Halep galesiyle uğraşmakta olduğundan anın dahi sa'yine fütur getirilmemesi suretinin istihsali lâzımgeleceği ityan ve diğer bendeleri canibinden Behram Paşa Diyaribekirde bulunduğu halde Rıkkâ'nın uhdesinden fekki behemahal kesr-i nüfuzuna bais olarak bir veçhile tecviz olunur mevaddan olmayıp Hüseyin Paşaya âhar mansıp verilerek Maraş eyaletinin Halebe ilhak olunması uyabilir. Lâkin tez elden Hüseyin Paşaya [1] tevcih çesban âhar münasibi mansıp lâyah-i ezhan olmadığı ve Diyaribekir galesi mündefi oldukça Behram Paşanın Sıvasa ve Lütfullâh Paşanın [2] Diyaribekire nakli ile Rıkkâ eyaletinin Halebe ilhakı sureti mukaddem söylenilmiş ve olbapta Hatt-ı Humayun-ı şevketmakrûn-ı şahane dahi şerefriz i sudur olmuş olup ancak Diyaribekir maddesi henüz yatışmış olarak müşarünileyh Behram Paşanın Diyaribekir maddesinin hüsn-i hitamı haberiyle geçenlerde vürüt eden İççuhadarı bu günlerde Diyaribekire avdet ve azimet üzere olup hak-i pay-ı humayun-ı şahaneden bilistizan şerefyafte-i sudur olan Hatt-ı Humayun-ı mülûkâne mucubince müşarünileyhe tahsini havi cevapname tahrir ve nizam-ı beldenin yoliyle istihsaline gayret eylemesini muhtevi emr-i âli tasdir olunarak maiyetinde bulunan çend nefer mütehayyızâna ilbas etmek için tanzim olunan hil'atler henüz gidecek olduğundan bunlar tarafına vasıl olup muktezalarının icrasına ibtidar ve memleketin gereği gibi taht-ı nizam ve rabıtaya idhali suretlerini istihsal etmeksizin tez elden uhdesinden Diyaribekir eyaletinin hazf ve tahvili ile Sıvasa nakli suretinin dahi bu aralık ve vakt ü mevsimi olmamak hasebiyle badehu işin gelişine ve siyak-ı vakt ü hale tatbikan tekrar bilmüzakere iktızası olvakıt hak-i pay-ı hümayun-ı şahaneden istizan olunmak üzere işbu tebdilât maddesinin otuz kırk gün kadar tehir olunması ve suret-i halin dahi münasip ve iktızası veçhile müşarünileyh Hürşit Paşaya tahrir ve iş'ar kılınması ve Halep eşkiyasından lâzımütte'dib olanların fırsatıab oldukça iktızasına göre te'dibat-ı lâyikalarını icra etmek için inhası veçhile isim mahalleri açık olarak yedi sekiz kıt'a nefy ü idam evamirinin ısdar ve tısyarında beis olmadığı beyan ve bu suret cümle kulları tarafından tasvip ve istihsan olunmuş olduğu muhat-ı ilm-i âlileri buyurulduktâ olbâbda ve her halde emr ü fermandan şevketlu kerametlu mehabetlu kudretlu velinimetim efendim padişahım hâzretlerininindir. [1813 - 1819]

Benim Vezirim

Takririn meali malûm-ı hümayunum olmuştur. Bu maddeler dahi yoliyle yatışıp netice bulmamıştır. Otuz kırk gün kadar tehir olunması münasiptir. Hürşit Paşanın matlûp eylediği evamir gönderilsin.

[1] Anapalı Hüseyin Paşa.

[2] Zaralı Zade.

VI

Halep isyanında top istimaline dair vesika [1]

Şevketlû kerametlû mehabetlû kudretlû velinimetim efendim.

Malûm-ı mekârim melzum-ı hüsrevaneleri buyurulduğı üzere Halep valisi Celâleddin Bey kulları bundan akdem total Ali ve Saidin üzerine kalkıp hasr u tazyika ibtidar eylediğini varit olan tahriratında inha etmişti. Müşarünileyhin bu defa Kapı Kethüdasına gönderdiği bir kıt'a şukkasında Halebin dahil ve harici fesat üzere olduğundan ve erbab-ı yağma ve isyanın haklarından gelinmesi icap eylediğinden iki çarha ve iki obüs topu neferat ve yuvarlaklariyle irsali iktiza eylediğini ve Halep kal'asinden celp eylediği toplar kullanılmadığını iş'ar etmekle manzur-ı mekârim mevfur-ı şahaneleri buyurulmak için merfu-ı atebe-i ulya-yı mülûkâneleri kılındı. Müşarünileyh şakiyan-ı merkumanı muhasara etmiş olduğundan istid'âsi veçhile dört kıt'a topun israsına irade-i mülûkâneleri müteallik olur ise nizam-ları veçhile tekmil takımlariyle zikrolunan toplar bahren Lâzikiye iskelesine gönderileceği muhat-ı ilm-i âlileri buyuruldukte emr ü ferman şevketlû kerametlû mehabetlû kudretlû velinimetim efendim padişahım hazretleri-nindir. [1813 - 1819]

Manzurum olmuştur.

Müşarünileyh Kapı Kethüdasına olan şukkasında iktiza eden masarifini rü'yet edesin diyu tahrir ediyor.Tahriri üzere dört top gönderilsin. Ancak ikdam u gayreti yalnız tahriratında müşahede olunuyor. Selefi gibi lafla vakit geçirmeyip bir gün evvel bu hususu bitirmeğe baksın. Zira uzadıkça güçleşir. Tarafından dikkatli tahrirat itare olunsun.

VII

İsyandan sonra Halep mukataatına dair vesika [2]

Şevketlû kerametlû mehabetlû kudretlû velinimetim efendim.

Halep valisi Mustafa Paşa kullarının varit olan bir kıt'a mektubu mealinde bundan akdem Halepte vukubulan ihtilâlden naşi eyalet-i mezkûre perişan olup varidat ve hasilâtı müşarünileyhin dairesinde vücudu lâbüt

[1] Halep ihtilâline dair Hatt-ı Humayun No. 7

Sandık numarası : 231

Dolap numarası : 8

[2] Halep ihtilâline dair Hatt-ı Humayun No. 8

Sandık numarası : 231

Dolap » : 8

olan asakirin idaresine mütehammil olmadığına binaen asakir-i mezkûrenin hüsn-i idaresine bir nevi medar olmak ve Kürtdağının zabt u rabtiyle ebna-yi sebilin esbab-ı emn ü selâmetleri istihsal kılınmak garaziyle Kürtdağına kurb u civar olan Ayıntab mukataası müşarünileyhin selefi Hurşid Paşaya ihale olunmuş ve mukataa-i mezkûre Maraş sancağında bulunmak takribiyle müşarünileyh dâhi mukataa-i mezkûreyi şartname ile Maraş valisine deruhde ve ilzam eylemiş olduğunu hikâye ederek mukataa-i mezkûre her nekadar Maraş eyaleti dahilinde ve nisf-ı malikânesi dahi Maraş valisi müşarünileyhin uhdesinde ise de asakir-i mezkûrenin idaresine ve Cebel-i kürdün zabt u rabtiyle ebna-yi sebilin istihsâl-i esbab-ı emn ü selâmetlerine medar olmak için mukataa-i mezkûrenin *işbu iki yüz otuz altı senesine mahsuben* sarraf taahhüdiyle uhdesine ihale ve tefviz olunmasını zikrolunan mektubunda inha ve iş'ar etmiş ve muahharen Kapı Kethüdasına meb'us b'ır kıt'a şukkasında dahi zikrolunan Ayıntab mukataası mülhakatından nefsi Halep eyaletinde olan Minci revandan mukataası otuz beş senesine mahsuben selefi müşarünileyh Hurşid Paşanın uhde-i iltizamında olmak hasebiyle hîn-i infisalinde mukataa-i mezkûrenin bakiye-i müddetini müşarünileyhe ba zabıname kenduye ihale ve ilzam eylemişken elhaletühazihi mukataa-i mezkûre 236 senesine mahsuben Darbhane-i Âmireden Maraş valisi müşarünileyhe ihale olunduğu Vali-i müşarünileyh tarafından kenduye ba tahrirat ifade ve ifham olunduğundan bahisle bu bâbda ne veçhile İrade-i seniyye müteallik olur ise olveçhile harekete ibtidar edeceğini yazmış olmakla keyfiyet ve iktızaları ilâm olunmak için zikrolunan mektup ve şukka başka başka Darbhane-i Âmire Nazırı Efendi kullarına ledelhavale oldahi Darbhane kuyuduna bilmuracaa Darbhane-i Âmireden zabt ve idare olunan mukataa-i miriyyeden Maraş eyaleti dahilinde kâin Ayıntab ve Halep eyaletinde vakî Minci revandan mukataalarının bedel i iltizamları ötedenberi mahlûten toptan ilzam olunagelip bundan akdem Maraş valisi sabık Kalender Paşanın [1] kavi sarrafı olmadığı ve Halebin ihtilâlinde Ayıntab ahalisinin Halep Valisi sabık Hurşid Paşaya muavenetleri olduğu ecilden müşarünileyhin inha ve iltimasına mebni iki yüz otuz üç ve otuz dört senelerine mahsuben ba İrade-i seniyye zikrolunan Ayıntab ve tevabii mukataasıyla yine Maraş eyalefinde olan voyvodalık Zamantı ve Elbistan ve Kars maa Afşar mukataaları toptan ve yed-i vahidden olarak müşarünileyh Hurşid paşaya deruhde olunmuş ve iki yüz otuz beş senesine mahsuben salifuzzikr Ayıntab ve tevabii mukataatı müşarünileyh Hurşid Paşaya ve Maraş eyaletinde olan Zamantı ve Elbistan ve Kars maa Afşar mukataaları Maraş Valisi Celâleddin Paşaya iltizam ve ihale olunmuş elhaletühazihi Halebin ihtilâli bertaraf olarak Ayıntab ve sair mukataatı

[1] Maraş eşrafından

mezkûrenin sene-i cedide-i iltizamı vakti duhul etmiş olmak hasebiyle ber muceb i şurût uhdesine ilzam ve ihalesi müşarünileyh Celâleddin Paşa kulları tarafından matlûp olduğundan keyfiyet ba takrir ledelarz şerefyafte-i sudûr olan Hatt-ı Humayun-ı şevketmakrun-ı şahane mucebince zikrolunan Ayıntab ve Minci revândan mukataalarıyla Zamantı ve Elbistan ve Kars maa Afşar mukataaları kavi sarraf taahhüdiyle işbu iki yüz otuz altı senesine mahsuben hasbeşşurût Maraş Valisi müşarünileyhe deruhde olunmuş olduğu ve Maraş eyaletinde kâin Ayıntab ve Halep eyaletinde vaki Minci revandan mukataalarının hises-i malûmesi bundan akdem Feyzi Bey zade Mehmet Beyin mahlûlünden iki yüz otuz iki senesinden itibaren Darphane-i Âmireye zabtolunup olvakıt ilzamı keyfiyeti ledetteharri salifüzzikr Ayıntab ve Mercı revandan mukataaları hisselerinin bedel-i iltizamları mahlût olarak toptan deruhde ve ilzam olunageldiği tahkik olunup bu taraftan birbirinden tefriki mümkün olamadığı ecilden sene-i merkumeden beru yine olveçhile bedel-i iltizamı mahlûtên yed-i vahidden deruhde ve ilzam olunageldiğini ve Mercı revandan mukataasının başkaca deruhde olduğuna kayd bulunmamış idüğünü Efendi-i mumaileyh kulları ilâm etmekle evrak-ı mezkûre manzur-ı maalimevfur-ı mülûkâneleri buyurulmak için arz u takdim kılındığı ve Halep Valisi müşarünileyhin Kapı Kethüdası peyderpey Babıâliye vurud ile müşarünileyhin evvel ü âhir tarafına gelmekte olan tahriratında Halep eyaleti ihtilâl görmüş ve kendisinin külliyetlüce daire ile olması irade buyurulmuş olduğuna nazaran işbu Ayıntab ve Mercı revandan mukataaları uhdesine ihale olunmadığı surette yalnız Halebin mûtâd olan varıdat ve hasılâtı ile daire ve asakirini idare edemeyeceğini iş'ar eylediğini ifade etmekle husus ı mezkûrda ne veçhile İrade-i seniyye-i mülûkâneleri müteallik olur ise olbâbda emrûferman şevketlû kerametlû mehabetlû kudretlû velinimetim efendim padişahım hazretlerindir.

[1813 - 1819]

Benim vezirim.

Mukataanın biri Maraş eyaleti dahilinde olup Maraş ve Rıkkâ Valileri dahi külliyetli daireye muhtaç Halebin ihtilâli vaktında bizzarure Halep Valisine verilmiş ise de daima verilmek şurûtun hilâfı olduğundan başka Celâl Paşadan alınsa müşarünileyhima beyinlerine burûdet gireceği derkârdır. Kaldı ki Halep eyaletinde olan mukataa dahi daima toptan verilegelmiştir diyerek Maraş Valisine verilmek münafi-i şurût ve bunu talep te Halep Valisinin hakkı yedinde olmakla herbirinin bedel-i iltizamları tahkik olunaruk tefrik olunup Ayıntab mukataası Maraş Valisi uhdesinde ibka ve Mercırevandan şurut mucebince Halep valisine deruhde oluna.